

АКАДЕМІЧНА КУЛЬТУРА ТА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ ВОЄННИХ РЕАЛІЙ (НА ПРИКЛАДІ АРХІТЕКТУРНОГО ФАКУЛЬТЕТУ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ)

Покотило Костянтин Михайлович,

кандидат філософських наук,
заступник декана архітектурного факультету
Київського національного університету будівництва і архітектури,
член Експертної комісії з виявлення та запобігання академічному плагіату
Київського національного університету будівництва і архітектури
ORCID ID: 0000-0002-7428-5411

Силкіна Світлана Олександрівна,

асистентка кафедри філософії
Київського національного університету будівництва і архітектури
ORCID ID: 0000-0003-3634-9944

У статті досліджується питання академічної культури та доброчесності в навчальному процесі на архітектурному факультеті Київського національного університету будівництва і архітектури в умовах воєнних реалій. Автори виявили, що академічна культура на факультеті зазвичай має високий рівень, але в умовах війни деякі студенти і викладачі можуть порушувати норми доброчесності, що може негативно вплинути на якість навчання та наукової діяльності. У статті розглянуто академічну культуру як спонтанний порядок, що виникає із взаємодії та поведінки учасників академічної спільноти, а також різні аспекти академічної культури, такі як етика, моральність, чесність, відповідальність, дисципліна та інші. Автори також запропонували низку рекомендацій для забезпечення високого рівня академічної культури та доброчесності на факультеті, зокрема, створення сприятливих умов для розвитку академічної культури, проведення навчання та іспитів з використанням сучасних технологій, організація підвищення кваліфікації викладачів з питань академічної культури та доброчесності.

Автори аналізують результати опитування студентів, щоб визначити рівень розвиненості академічної культури та доброчесності серед учасників навчального процесу.

Згідно з отриманими даними, студенти вважають, що академічна культура та доброчесність мають ключове значення для якісної підготовки фахівців у галузі архітектури, дизайну та мистецтва. Автори статті підкреслюють важливість побудови довірчих стосунків між студентами та викладачами, сприянню розвитку етичних стандартів та забезпеченню відкритого діалогу у навчальному процесі.

Дослідження показали, що відсутність доброчесності та низький рівень академічної культури можуть призвести до погіршення якості навчання, втрати довіри до викладачів та зменшення мотивації студентів. Автори статті роблять висновок, що підвищення рівня академічної культури та доброчесності у навчальному процесі є важливим складником для забезпечення високої якості підготовки майбутніх архітекторів, дизайнерів та художників.

Ключові слова: академічна культура, спонтанний порядок, етика, мораль, академічна доброчесність, плагіат.

Pokotylo Kostyantyn, Sylkina Svitlana. Academic culture and integrity in the educational process at the Faculty of Architecture of Kyiv National University of Construction and Architecture in the conditions of wartime realities

The article examines the issue of academic culture and integrity in the educational process at the Faculty of Architecture of the Kyiv National University of Construction and Architecture in the conditions of wartime realities. The authors found that academic culture at the faculty is usually at a high level, but in wartime, some students and teachers may violate moral standards, which can negatively affect the quality of education and scientific activity. The article examines academic culture as a spontaneous order arising from the interaction and behaviour of members of the academic community, as well as various aspects of academic culture, such as ethics, morality, honesty, responsibility, discipline, and others. The authors also proposed a number of recommendations for ensuring a high level of academic culture and integrity at the faculty, in particular, creating favourable conditions for the development of academic culture, conducting training and exams using modern technologies, organizing teacher training on issues of academic culture and integrity. In general, the article makes a valuable contribution to the study of the problems of academic culture and integrity at the Faculty of Architecture of the Kyiv National University of Construction and Architecture and can be useful for teachers, students and researchers working in the field of higher education.

The authors analyze the results of the student survey to determine the level of development of academic culture and integrity among the participants of the educational process.

According to the data obtained, students believe that academic culture and integrity are of key importance for the quality training of specialists in the field of architecture, design and art. The authors of the article emphasize the importance of building trusting relationships between students and teachers, promoting the development of ethical standards, and ensuring an open dialogue in the educational process.

Studies have shown that a lack of integrity and a low level of academic culture can lead to a deterioration in the quality of teaching, a loss of trust in teachers and a decrease in student motivation. The authors of the article conclude that increasing the level of academic

culture and integrity in the educational process is an important component for ensuring high quality training of future architects, designers and artists.

Key words: *academic culture, spontaneous order, ethics, morality, academic integrity, plagiarism.*

Вступ. Сучасна українська академічна культура – це відносно новий суспільний феномен, який значною мірою став результатом взаємопроникнення українсько-радянської академічної традиції із західноєвропейською і північно-американською (які влучно охарактеризував у своїй книзі Кшиштоф Павловський [1]).

У разі багатьох схожих рис, які найчастіше стосувались принципів керівництва, фінансування, організації досліджень, академічної комунікації тощо, довгий час залишалась і певною мірою продовжує залишатись поза увагою академічна культура та академічна доброчесність.

Автори вважають, що причина цього криється на деякому метарівні, у самих витоків західної академічної культури. У цьому зв'язку можна визначити західну академічну культуру як спонтанний порядок. Найбільш доступне його поняття надає Фрідріх фон Гаск, який визначає спонтанний порядок так: «... існують упорядковані структури, які є продуктом дії багатьох людей, але не є результатом людського задуму» [2, с. 37]. Спонтанний порядок можна охарактеризувати через наявність певної структури та зацікавленість у ньому залучених осіб. Найбільш універсальними рисами спонтанних порядків є їх абстрактний характер, складність та спрямованість на самозбереження [3, с. 12].

Матеріали та метод. Академічна культура, як спонтанний порядок, характеризується такими принципами:

- виникнення: академічна культура виникає спонтанно із взаємодії та поведінки членів академічної спільноти;

- саморегуляція: норми та цінності академічної культури є саморегульованими, що виникають унаслідок соціальної взаємодії, а не під впливом формальних правил чи авторитету;

- самопідтримуваність: академічна культура є самодостатньою, з нормами та цінностями, які передаються від одного покоління членів академічної спільноти до наступного;

- адаптація: академічна культура адаптована, має здатність змінюватися та розвиватися з часом у відповідь на нові виклики та обставини.

На спонтанну природу академічної культури вказував найбільш авторитетний дослідник у цій галузі Жан Брік, який визначав її як «сукупність різноманітних звичаїв, норм, цінностей, традицій, які становлять соціокультурну матрицю вищої освіти та є базою для академічної поведінки вчених, студентів та інших учасників академічної спільноти» [4, с. 2]. У своїх роботах він звертав увагу на те, що академічна культура формується у процесі взаємодії між різними соціальними акторами (вченими, студентами, адміністраторами тощо), тому її можна розглядати як результат діалогу та взаємодії між ними.

З іншого боку, низький рівень розвитку академічної культури в Україні робить її залежною від норм та правил, які жорстко регулюють поведінку учасників спіль-

ноти, тому можна говорити про занадто високий рівень формалізації та інституціоналізації цієї сфери.

Слід зазначити, що більшість учасників навчального процесу – викладачів та здобувачів вищої освіти – прагнуть уникати заформалізованості, максимально використовуючи при цьому саме моральні регулятиви у поведінці та спілкуванні. Це продемонструвало і наше дослідження, яке проводилось серед студентів архітектурного факультету Київського національного факультету будівництва і архітектури протягом весняного семестру 2022–2023 навчальних років.

Архітектурний факультет КНУБА посідає провідне місце в архітектурній освіті України та є базою науково-методичної підкомісії з архітектури НМК МОН України. На архітектурному факультеті загалом здійснюється підготовка 2351 здобувача I (бакалаврського), II (магістерського) рівня та III (аспірантського) рівня за спеціальностями: 191 «Архітектура та містобудування», 022 «Дизайн», 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». На факультеті навчаються 225 іноземних студентів. Майже дві третини здобувачів вищої освіти архітектурного факультету навчаються за кошти фізичних та юридичних осіб. На 12 кафедрах факультету працюють понад двісті викладачів, з яких дві третини мають вчені ступені. Також у навчальному процесі на факультеті беруть участь викладачі більше десяти кафедр інших факультетів КНУБА.

На факультеті фактично склалися та успішно функціонують науково-педагогічні школи з архітектури, містобудування, архітектурних конструкцій та архітектурного формоутворення, архітектурного проектування цивільних будівель і споруд.

Факультет є учасником багатьох національних і міжнародних освітніх та наукових проектів та конкурсів, а також членом Асоціації європейської архітектурної освіти.

Позитивний імідж та репутація архітектурного факультету КНУБА дає йому можливість навіть у час війни проводити конкурентний набір студентів з конкурсом у середньому три особи на місце ліцензованого обсягу.

Звісно, воєнні реалії відбилися на житті факультету, але академічна спільнота досить успішно адаптувалась до складних умов сьогодення, про що свідчить збільшення кількості здобувачів, бажаючих навчатись на факультеті.

Найбільшим викликом з початком повномасштабної агресії став для нас від'їзд частини студентів та викладачів за кордон і необхідність створити умови для продовження навчального процесу та забезпечення його безперервності, а також безпеки учасників.

Нині близько 15 відсотків здобувачів освіти і 5 відсотків викладачів перебувають за кордоном. На факультеті створені умови для можливості їх залучення до навчального та науково-дослідницького процесу.

Ще одним серйозним викликом є також форма навчання. Для архітектурних і мистецьких спеціальностей дистанційне (онлайн) навчання може бути прийнятним лише для теоретичних дисциплін. Тому, як тільки дозволила безпекова ситуація, на факультеті відновилось проведення практичних занять з професійних дисциплін у форматі офлайн. Ініціативу в цьому проявили як викладачі, так і студенти.

Також важливим питанням для факультетської спільноти є забезпечення якості отриманих знань та практичних умінь, а також підтвердження високого рівня академічної репутації результатів навчання. Чільне місце тут належить дотриманню академічної доброчесності. У КНУБА створені формальні та інституційні умови, які регулюють ці питання: прийнятий Етичний кодекс Київського національного університету будівництва і архітектури [5] та Положення про заходи щодо підтримки академічної доброчесності в Київському національному університеті будівництва і архітектури [6]. До того ж на архітектурному факультеті існує особлива академічна культура і традиція дотримання академічної доброчесності, на які має істотний вплив професійна культура.

Метою цього дослідження є виявлення взаємозв'язку та взаємозалежності якості освіти з рівнем розвитку академічної культури у виші, а також розробка ефективних рекомендацій щодо підвищення рівня академічної доброчесності у процесі підготовки майбутніх архітекторів, дизайнерів та художників.

Результати. У дослідженні брали участь 120 студентів 2–5 курсів, які представляють усі академічні групи та більшість навчальних програм, які реалізуються на факультеті.

Насамперед необхідно було визначити рівень усвідомлення студентами самого поняття «академічна доброчесність». Як виявилось, більшість опитаних мають правильне розуміння цієї дефініції і, крім того, пропонують свої варіанти тлумачення. Так, найпоширенішим є визначення академічної доброчесності як «сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [7].

Також під академічною доброчесністю студенти розуміють «систему заходів, норм та цінностей з дотримання морально-етичних стосунків з іншими учасниками навчального процесу». Доброчесна поведінка в навчальному процесі, на думку респондентів, характеризується такими рисами, як чесність, порядність, справедливість, відповідальність, довіра.

Варто зазначити, що «чесність», «довіра» і «недопущення плагіату» – чи не найпоширеніші характеристики у відповідях.

Часто академічна доброчесність у студентів асоціюється з проявами індивідуальності, креативності, самостійності, повагою до праці інших і дотримання авторських прав.

Важливу роль у визначенні навчального процесу як доброчесного опитувані відводять саме викладачам, від яких очікують чіткого формулювання вимог і сприяння у процесі виконання завдань, об'єктивного оцінювання, толерантного ставлення, запобігання плагіату.

Також під академічною доброчесністю студенти розуміють «вміння працювати відповідно до своїх здібностей, використовуючи набуті власні знання совісно», «довіра до результатів досягнень; відповідальне, не хляпське ставлення до навчання; чесні знання (без оману, копіювання інформації), відсутність хабарів», «дотримання норм чесного отримання та перевірки знань. Нетолерування списування, купівлю робіт і плагіату. Розуміння відповідальності та серйозності таких дій студентом і викладачем. Це не лише система покарань і заохочень, а і стійкий моральний принцип, який має проговорюватись», «свідомо прагне до знань, а не до оцінки», «це відповідність та сучасність методів викладання та справедливості оцінки, відповідно до заявлених на початку курсу вимог, самостійне виконання робіт, використання власних унікальних ідей, вказування джерел інформації».

Таким чином, можемо констатувати, що поняття «академічна доброчесність» не є новим для більшості студентів, вони добре розуміють його зміст і вимоги, які ставляться перед усіма учасниками освітнього процесу.

На питання «Як часто ви спостерігали порушення академічної доброчесності серед студентів факультету в минулому навчальному році?» 15,4% респондентів відповіли, що ніколи, 40% – дуже рідко, 24,6% – іноді, 10,8% – часто, 9,2% – дуже часто. Отже, майже 55% опитаних не мають досвіду порушення академічної доброчесності і ще близько 25% мають незначний досвід. Такого досить високого рівня академічної культури на архітектурному факультеті КНУБА вдалося досягнути завдяки вжиттю низки заходів. Насамперед це застосування програмного забезпечення для виявлення плагіату, ретельний системний контроль викладачів на кожному етапі виконання навчальних завдань, обговорення академічної доброчесності під керівництвом викладачів, прийняття Етичного кодексу учасника освітнього процесу. На жаль, 21% опитаних зазначили, що такі порушення мали місце у навчальному процесі доволі часто. Це свідчить про те, що як у питанні організації навчального процесу, так і в питанні впровадження основ академічної доброчесності ще є прогалини, над якими потрібно працювати. Особливо в умовах війни.

Зокрема, студенти зазначають низку викликів та проблеми, які виникають у підтримці академічної культури та доброчесності на факультеті в умовах воєнних реалій: зниження вимогливості викладачів та відповідальності студентів, технічні проблеми, нерівний доступ до джерел інформації у студентів, брак часу, стрес чи надзвичайні ситуації, в яких доводиться навчатися, призводять до зниження самостійності та креативності робіт, підвищення відсотка

плагіату та запозичень. Великий відсоток опитаних вважають, що саме онлайн (дистанційне) навчання, яке було впроваджене через COVID-19 і триває через воєнні дії, та неможливість проводити ретельний контроль виконання всіх етапів навчального процесу сприяють збільшенню кількості проявів академічної недоброчесності.

Також серед причин, інспірованих воєнними діями, виокремлюють емоційне виснаження студентів, викладачів та працівників університету, зниження мотивації до навчання на тлі необхідності думати про виживання, долю рідних людей, майбутнє країни.

Ще однією причиною, через яку порушується академічна культура, студенти називають «непомірні» навантаження, які не враховують реалії воєнного часу, відсутність підходу до вибору програми навантаження для кожного індивідуально, непогоджені дедлайни з можливостями студентів у них вкладатися – це все приводить до нестачі часу на добросовісне і свідоме виконання завдань.

Вищесказане дає підстави зробити висновок про необхідність перегляду навчальних програм і узгодження обсягу навчального матеріалу і кількості та складності завдань з умовами воєнного часу.

Серед порушень академічної добросовісності більшість опитаних студентів (78,3%) назвали плагіат. Також досить поширеними, на думку студентів, були шахрайство на іспитах (29,2%) та несанкціонована співпраця – виконання/купування замовних лабораторних, курсових, дипломних робіт (27,7%). Серед поодиноких порушень було названо використання шпаргалок, списування. Пов'язаним саме з умовами воєнного часу названо таке порушення, як «поблажки до студентів через війну». Цікаво, що і в інших графах опитування надмірна лояльність викладачів до студентів у зв'язку з війною також розцінювалася ними як порушення академічної добросовісності. Звідси ми можемо зробити висновок, що студенти, усвідомлюючи всю складність організації навчання під час війни, прагнуть адекватного та справедливого ставлення і оцінювання.

Щодо порушників правил академічної добросовісності думки респондентів досить однотайні. Більшість опитаних висловилися за те, що такі порушення обов'язково потрібно виявляти, надавати розголосу і вживати відповідних заходів як на рівні факультету, так і на рівні керівництва університету, аж до виключення та позбавлення диплома.

Справедливою та адекватною реакцією на недобросовісно виконані академічні завдання студенти вважають незарахування, повернення та перездача робіт, зменшення балів, у більш серйозних випадках – відрахування.

Багато студентів, які взяли участь у опитуванні, акцентують увагу на непересічній ролі викладачів у формуванні академічної культури і зазначають, що необхідно велику увагу приділяти комунікації студент – викладач, у разі виявлення порушень обговорювати проблеми, їх причини, можливі шляхи усунення.

З огляду на складну ситуацію – воєнні реалії, в яких відбувається освітній процес, студенти очікують від викладачів і працівників університету ставлення з розумінням, диференційований підхід. Як зазначає один із учасників опитування: «... залежно від студента, звичайно, якщо це людина, яка протягом усього навчання не виконує завдання і списує, то і наслідки мають бути відповідні, а якщо це людина, яка весь час здавала всі роботи вчасно і без списування, але через емоційне здоров'я на фоні війни здала одне завдання з використанням плагіату, то, мабуть, можливості повторної здачі з більшою кількістю часу буде достатньо».

Дехто з учасників опитування апелює до інституту репутації і вважає, що у випадках грубого порушення академічної добросовісності порушник має не лише понести заслужене покарання, а бути підданий суспільному осуду.

Також була висловлена думка, що найгіршим покаранням для студента за недобросовісне і несумлінне навчання буде незасвоєний навчальний матеріал, не отримані фахові знання та навички, що негативно відіб'ється на працевлаштуванні і професійній кар'єрі в майбутньому.

Отже, опитування показує, що студенти не толерують недобросовісну поведінку всіх учасників освітнього процесу і виступають за впровадження санкційних заходів до порушників та надають академічній культурі і добросовісності одне з ключових значень у процесі якісної підготовки фахівців у галузі архітектури, дизайну та мистецтва.

Щодо ефективності наявних механізмів контролю за академічною добросовістю та культурою на факультеті думки респондентів розділилися. Якщо 10,8% опитаних вважають, що такі механізми зовсім неефективні, а 9,2% розцінюють заходи по боротьбі з недобросовісною поведінкою як дуже ефективні, то близько 80% мають зауваження і не можуть дати чіткої оцінки наявним механізмам контролю. Для розвитку і покращення загального стану академічної культури і добросовісності на факультеті опитані пропонують впроваджувати різні форми підтримки з боку професорсько-викладацького складу. Більшість тих, хто взяв участь в опитуванні, висловилися за необхідність чітких вказівок щодо виконання робіт та деталізації очікуваних результатів, обговорення роботи в процесі та по закінченні її виконання. Майже 40% респондентів вважають, що студентам потрібні регулярні нагадування, створення можливостей для обговорень питань академічної добросовісності під керівництвом викладачів.

Серед інших механізмів контролю можемо виокремити необхідність запровадження новітніх методик викладання, що «стимулюють у студентів жагу до знань та бажання виконувати роботи самостійно», послаблення групового контролю і посилення індивідуальної відповідальності кожного студента. В основі всіх запропонованих заходів лежить побажання якісної, ефективної комунікації всіх учасників освітнього процесу. Також складно переоцінити значення особистого прикладу дотримання академічної добросовісності викла-

дачами, побудови довірчих стосунків між студентами та викладачами для створення культури довіри, наукової доброчесності та розвитку етичних стандартів на архітектурному факультеті і у виші загалом.

Більшість респондентів вважає, що немає суттєвої різниці між вимогами до академічної доброчесності та культури на архітектурному факультеті КНУБА в реаліях воєнного часу порівняно з мирним. На їхню думку, війна не є виправданням для плагіату, корупції, недоброчесної та неетичної поведінки для жодного учасника освітнього процесу: «В умовах воєнного стану вимоги до академічної доброчесності мають бути однакові з мирним часом, а саме взаємоповага та взаєморозуміння». Також є думка, що «війна змусила відкинути багато зайвого й організувати ефективніший процес навчання».

Однак значна кількість опитуваних відзначає, що з початку активних воєнних дій викладачі дещо знизили вимоги і ставляться більш лояльно до студентів. Зменшився контроль процесу виконання завдання. Умови військового часу диктують дистанційний формат навчання, що, на думку частини студентів, негативно впливає на самостійність виконання навчальних завдань. «Дистанційне навчання, на відміну від очного, дає більше можливостей для списування чи інших методів «полегшити життя» під час навчання», однак, на думку респондентів, навіть під час нестабільного часу в країні потрібно залишатися чесним та добросовісним.

Учасники опитування оцінили стан академічної культури на архітектурному факультеті, зазначили причини наявних, на їхню думку, порушень, а також висловили пропозиції щодо заходів з підвищення рівня академічної доброчесності.

Опитані студенти вважають, що для підвищення відсотка самостійності, оригінальності робіт в умовах військових реалій необхідно знизити навчальне навантаження на викладачів, що дасть можливість приділяти більше часу запобіганню недоброчесному навчанню, зменшити кількість навчальних дисциплін для студентів, що сприятиме якіснішому виконанню завдань, збільшити кількість вибірних дисциплін для

підвищення мотивації і зацікавленості, зменшити чисельність академічних груп.

Вони зазначили, що тісна співпраця студента з викладачем, ефективна комунікація між ними сприятимуть підвищенню рівня самостійності та новизни виконаних завдань. Окремо висловлюється думка, що в дотриманні культури академічної доброчесності мають бути однаково зацікавлені як викладачі, так і студенти. Викладач має бути взірцем для студента.

Також висловлюються пропозиції щодо застосування цифрових технологій та нестандартних підходів у навчанні: використання сучасних антиплагіатних програм, цифрових інструментів та сервісів, що дозволяють перемішувати питання, обмежувати відповідь до однієї спроби, визначати час на відповідь, планувати час виконання завдання тощо.

Отримані дані дають підстави стверджувати, що студенти обізнані з поняттям, ознаками та вимогами академічної доброчесності і вважають їх дотримання необхідним для якісної підготовки фахівців у галузі архітектури, дизайну та мистецтва навіть у складних умовах.

Висновки. Дослідження показали, що головними ознаками недоброчесної поведінки з боку студентів є плагіат, списування, комерціалізація освітнього процесу, і завдання викладачів та керівного складу університету полягає у створенні сприятливих умов, використанні новітніх методик, здійсненні індивідуального підходу для сприяння самостійному, творчому, свідомому виконанню навчальної програми студентами.

Також опитування висвітлює запит усіх учасників освітнього процесу на глибше впровадження основ академічної культури та доброчесності в навчальний процес. З цією метою автори дослідження вважають доцільним рекомендувати вибудовувати якісну комунікацію між усіма учасниками освітнього процесу, в організації навчання зміщувати акцент з академічної групи на особу студента, зменшувати навчальне навантаження на викладача і обсяг завдань, які ставляться перед студентами, з метою підвищення їх якості, впроваджувати в навчальну програму неформалізовані курси наукової грамотності.

Література:

1. Павловський К. Трансформації вищої освіти в XXI столітті: польський погляд. Київ : Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 228 с.
2. Гайек Ф.-А. Право, законодавство і свобода. Нове визначення ліберальних принципів справедливості і політичної економії. / Переклад з англійської В. Дмитрук. Київ : Аквілон-Прес, 2000. 448 с.
3. Petsoulas C. Hayek's liberalism and its origins: his idea of spontaneous order and the Scottish enlightenment. London : Routledge, 2002. 201 s.
4. Jean Brick, Maria Herke, Deanna Wong. Academic Culture: A Student's Guide to Studying at University. London : Red Globe Press, 2020. 346 s.
5. Етичний кодекс Київського національного університету будівництва і архітектури. URL: <https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2022/05/%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.pdf>.
6. Положення про заходи щодо підтримки академічної доброчесності в Київському національному університеті будівництва і архітектури. URL: <https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B4%D0%B8-%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%BA%D0%B8-%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%B2-%D0%9A%D0%9D%D0%A3%D0%91%D0%90.pdf>.

7. Закон України «Про Освіту». Стаття 42 «Академічна доброчесність». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>.

References:

1. Pavlovskiy, K. (2005). Transformatsii vyshchoi osvity v XXI stolitti: polskyi pohliad. Kyiv: Navchalno-metodychnyi tsentr "Konsortsium iz udoskonalennia menedzhment-osvity v Ukraini". 228 s. [in Ukrainian].
2. Haiek, F.-A. (2000). Pravo, zakonodavstvo i svoboda. Nove vyznachennia liberalnykh prynsyipiv spravedlyvosti i politychnoi ekonomii. / Pereklad z anhliiskoi V. Dmytruk. Kyiv: Akvilon-Pres. 448 s. [in Ukrainian].
3. Petsoulas, C. (2002). Hayek's liberalism and its origins: his idea of spontaneous order and the Scottish enlightenment. London: Routledge. 201 s.
4. Jean Brick, Maria Herke, Deanna Wong (2020). Academic Culture: A Student's Guide to Studying at University. London: Red Globe Press. 346 s.
5. Etychnyi kodeks Kyivskoho natsionalnoho universytetu budivnytstva i arkhitektury. Retrieved from: <https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2022/05/%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.pdf> [in Ukrainian].
6. Polozhennia pro zakhody shchodo pidtrymky akademichnoi dobrochesnosti v Kyivskomu natsionalnomu universyteti budivnytstva i arkhitektury. Retrieved from: <https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B4%D0%B8-%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%BA%D0%B8-%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%B2-%D0%9A%D0%9D%D0%A3%D0%91%D0%90.pdf> [in Ukrainian].
7. Zakon Ukrainyiny' «Pro Osvitu». Statyia 42 «Akademichna dobrochesnist'». Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>.